

Näringsdepartementet

Rättssekretariatet

Jim Blomström

**Remissammanställning
EU-kommissionens förslag till direktiv om tillgängligheten till offentliga myndigheters webbplatser KOM(2012) 721 final**

EU-kommissionens förslag till direktiv om tillgängligheten till offentliga myndigheters webbplatser KOM(2012) 721 final har remissbehandlats. Förslaget har skickats till totalt 69 remissinstanser varav 48 instanser inkommit med svar. Ytterligare två instanser har på eget initiativ inkommit med svar. Sammanlagt har 50 remissvar inkommit av vilka 22 inte har några synpunkter.

1. Sammanfattning

Flertalet remissinstanser som har lämnat synpunkter såsom till exempel *Statskontoret*, *Användningsforum* och *Handikappförbunden* är positiva till samordning och regelverk på området på EU-nivå. Det framhålls bland annat att det kan gagna arbetet med att nå målen för tillgänglighet och att det kan skapas en anseelig marknad för webbutveckling där svenska företag ligger långt fram. Andra möjliga positiva effekter är att EU-direktivet på sikt kan leda till besparingar vid upphandling och löpande förvaltning av webbplatser.

Centrala Studiestödsnämnden, *Kommunals A-kassa*, *Post- och telestyrelsen*, *Statskontoret* och *Svensk Biblioteksörening* anser dock samtliga att det är oklart vilka webbplatser som ska omfattas av förslaget. Det är oklart om formuleringen ”webbplats” i förslaget omfattar hela webbplatser eller om det uteslutande är e-tjänster för avgränsade ändamål som omfattas. Detta framhålls även av *Handikappförbunden*, *Linköpings kommun*, *Användningsforum* och *Stockholms läns landsting* som gärna ser att omfattningen utökas, så att EU-direktivet inte enbart begränsas till onlinetjänster inom ett fåtal verksamhetsområden, utan innefattar en mer generell kravställning kring tillgänglighet till offentliga webbplatser i sin helhet då även att annan offentlig information är lika viktig för medborgarna som e-tjänster. *Handikappförbunden* anser att förslagets nuvarande omfattning inte kommer att minska splittringen vad gäller

tillgänglighet inom den offentliga sektorn eftersom EU-direktivets omfattning är för smal vilket försvårar genomförandet då vissa typer av webbsidor skulle omfattas men andra inte. *Boverket* framhåller att offentliga webbplatser även bör testas ur ett språkligt perspektiv eftersom det är en demokrati- och tillgänglighetsfråga. *Riksförbundet FUB* anser att förslaget även ska inkludera kognitiv tillgänglighet på alla områden samt begriplighet och förståelse av innehållet.

Flera remissinstanser såsom till exempel *Sveriges kommuner och landsting*, *Post- och Telestyrelsen*, *Handikappförbunden* samt *Användningsforum* har pekat på att det är viktigt att ställda krav på tillgänglighet och användbarhet uppfylls även i de offentliga aktörernas mobila kanaler. Detta kan ställa andra krav på utformning av tillgängliga gränssnitt än vad som ges stöd för i WCAG 2.0. *Post- och telestyrelsen* anser med tanke på tillgängligheten för andra plattformar som mobiltelefoner och surfplattor att EU-kommissionen även behöver se över standarder som adresserar tillgängligheten av dessa, såsom UAAG. Det framhålls även att det är angeläget att kraven på tillgänglighet är teknikneutrala så att behoven styr tekniken och inte tvärtom samt att marknadens aktörer och innovationer inte hämmas. *Myndigheten för tillgängliga medier* vill betona att en målsättning bör vara att lagstiftningen ska innehålla krav på att webbplatser och webbplatsjänster ska byggas enhets- och operativsystemoberoende.

Statskontoret konstaterar att de webbplatser som förslaget omfattar i dag administreras av såväl statliga som kommunala eller landstingskommunala insatser. Innan EU-direktivet kan införas behöver regeringen sannolikt analysera vilka förutsättningar dessa olika aktörer har att följa reglerna. *Sveriges Kommuner och Landsting* lyfter fram att kommuner och landsting står för cirka 70 procent av medborgarkontaktarna i offentligt sektor. Det är således rimligt att även kommuners och landstings webbplatser omfattas av förslaget. För att intentionen i EU-direktivet ska kunna nås är det av största vikt att införandet av EU-direktivet följs åt av satsningar på informationsåtgärder, kompetensutveckling och olika former av stöd till offentliga aktörer. Även *Användningsforum* pekar på att kommuner och landsting skulle omfattas av förslaget, men omfattas inte av någon reglering idag. Det är därför viktigt att underlätta för kommunerna i den fortsatta utvecklingen med nationellt stöd t.ex. i upphandlingsfrågor. Kommunerna bör också stödjas för att hitta nya samverkansformer.

Svensk Biblioteksförening anser att man bör invänta formuleringarna av den harmoniserade standard som kommer att utarbetas till följd av mandat 367 innan den slutgiltiga direktivtexten formuleras. Det är en brist om de standarder som ska tillämpas inte är färdiga när EU-direktivet ska implementeras. Om den blir allt för krånglig befarar föreningen att den kan få motsatt effekt. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Boverket* anser att det är bra att förslaget

utgår från riktlinjerna WCAG 2.0 eftersom de redan används inom webbutveckling och *Botkyrka kommun* anser att det innebär att målbilden blir tydligare för det praktiska arbetet. Att införa nya krav och standarder skulle försvåra för myndigheterna och innebära kostnader.

Arbetsförmedlingen anser att en möjlighet för EU-kommissionen att genom delegerade akter närmare bestämma vad som ska utgöra krav innebär att det finns en risk att EU-kommissionen väljer att genom att komplettera eller ändra kraven avseende webbtillgänglighet skapa en egen standard som inte är internationellt förankrad, med de nackdelar detta innebär i form av att befintliga verktyg inte erbjuder fullt stöd och att webbplattformarna måste byggas om för en europeisk myndighetsstandard till betydande kostnad. *Pensionsmyndigheten* anser att i de fall EU-kommissionen ska ha rätt att ange krav på nya riktlinjer bör de vara på en övergripande nivå samt att det är viktigt att de nya riktlinjerna som EU-kommissionen föreslår inte påverkar de webbplatser som redan utvecklats eller är på väg att utvecklas i enlighet med befintliga svenska riktlinjer. *Försäkringskassan* framhåller att delegerade akter om bland annat nya standarder kommer att, oavsett om de innebär stora eller små skillnader jämfört med nu rådande standarder, medföra ökade webbutvecklingskostnader för myndigheten.

Flera remissinstanser såsom till exempel *Sveriges kommuner och landsting* och *Post- och telestyrelsen* anser att arbetet med att följa upp EU-direktivet riskerar att bli omfattande och att ett ökat rapporteringskrav medför ökade kostnader för berörda aktörer. *Svensk Biblioteksörening* och *Statskontoret* anser att omfattningen av den rapportering och övervakning av de offentliga myndigheternas berörda webbplatser som stipuleras i artikeln är otydlig. Båda remissinstanserna menar att det finns en risk att alltför mycket resurser tas i anspråk för kontroll istället för att främja tillgänglighet och användbar informations- och kommunikationsteknik till förmån för målgruppen. Skyldigheterna i artikeln bör förtydligas. *Bolagsverket* anser att metoden för övervakning av överensstämmelse med kraven om tillgänglighet behöver specificeras och standardiseras mycket detaljerat, annars kan variationer i tillämpningen av övervakning komma att utgöra lika stora handelshinder som de variationer i lagstiftning som anges som en av grunderna för förslaget. *Handikappförbunden* framhåller vikten av en oberoende granskning.

Pensionsmyndigheten och *Trafikverket* föreslår att Handisam får i uppdrag att övervaka och årligen rapportera till EU-kommissionen vilka åtgärderberörda webbplatser vidtagit för att genomföra EU-direktivet. *Post- och Telestyrelsen* anser dock att förslaget att varje medlemsstat ska inrätta ett kontrollorgan för att följa upp om webbsidorna efterlever kraven skulle medföra en mycket stor kontrollapparat som riskerar att ta resurser från en fortsatt utveckling av tillgängligheten. *Post- och*

telestyrelsen anser att en effektivare lösning skulle vara om EU-kommissionen i stället genomförde årliga stickprovskontroller i varje medlemsstat. Ett alternativ kan vara att varje medlemsstat genomför dessa stickprov. I Sverige kan exempelvis Handisam genomföra dessa kontroller.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att för kommuners och landstings primära webbplatser ses WCAG 2.0 nivå AA som en rimlig nivå att nå till 31 december 2015. Olika e-tjänster och sekundära webbplatser kan dock på grund av komplexitet och resursbrist få svårt att uppfylla EU-direktivets krav till 2015. För ett lyckat införande av EU-direktivet krävs ett omfattande stöd i form av kompetensutveckling och information till offentliga aktörer. *Användningsforum* framhåller att Sverige sedan mer än 10 år har haft som rekommendation att följa WCAG-standarden vid utveckling av webbaserade system för offentlig sektor. Den nivå av WCAG som föreslås är redan inkorporerad i E-delegationens riktlinjer för webbutveckling. Med tid på sig till 2016 bör den tvingande förpliktelsen anses rimlig. *Handikappförbunden* anser att, eftersom det är angeläget att uppnå tillgänglighet för webbplatser, implementeringen inte borde ske senare än ett år från att EU-direktivet antas. *Centrala Studiestödsnämnden* anser dock att tidpunkten för att senast leva upp till kraven kan vara snålt tilltagen beroende på vad de konkreta kraven kommer att innefatta.

Arbetsförmedlingen anser att förslaget innebär en risk för ökning av myndighetens kostnader för utveckling, initialt främst utbildningskostnader med på sikt ökade kostnader på grund av ökat behov av tillsyn av att webbplatserna uppfyller standarden. Även *Pensionsmyndigheten* anser att det kommer att krävas investeringar för att svenska myndigheters webbplatser ska kunna leva upp till EU-kommissionens krav om obligatorisk tillgänglighet. *Handikappförbunden* framhåller dock att när det rör tillgänglighet till webben finns förutsättningar att på sikt minska kostnaderna. Webben utvecklas snabbt och kräver att myndigheterna bygger om och bygger nytt med relativt kort intervall. Med krav på tillgänglighet kommer offentliga sektorn kunna planera in förbättringarna i samband med ”renovering”. Med EU-direktivet kommer beställarkompetensen att öka liksom konkurrensen bland leverantörer vilket på sikt leder till minskade kostnader. Även *Malmö kommun* anser att förslaget skulle kunna leda till besparingar på sikt dock efter en initial kostnadsökning.

Centrala Studiestödsnämnden anser att det är svårt att förstå och bedöma den konkreta innebörden och konsekvenserna av förslaget eftersom den standard som slutligen ska ligga till grund för webbtillgänglighetskraven inte ännu har utarbetats. Även *Trafikverket* har i dagsläget svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna eftersom det inte i förslaget är klarlagt vilka krav som ska gälla. *Lantmäteriet* anser att det är viktigt att närmare utreda budgetära konsekvenser och hur de krav som kommer att

följa av EU-direktivet kan komma att påverka våra nationella webbplatser som utvecklats eller är under utveckling. *Statskontoret* konstaterar att det i förslaget saknas ett underlag som beskriver och kvantifierar de ekonomiska konsekvenserna för de berörda myndigheterna och för samhället som helhet. Myndigheten poängterar även att det inte av förslaget framgår hur den bedömning som finns där har gjorts. Eftersom Sverige har arbetat med webbtillgänglighet under en relativt lång tid finns det risk för höga kostnader, om förslaget innebär andra procedurer än de som redan tillämpas. Myndigheten menar att avsaknaden av konsekvensanalys innebär att det är svårt att ta ställning till förslaget och att en ekonomisk konsekvensanalys snarast behöver presenteras.

Datainspektionen kan på det befintliga underlaget inte bedöma eventuella integritetsrisker men vill betona vikten av att integritetsintresset beaktas vid framtagandet av sådana standarder som nämns i förslaget.

2. Förslagets rättsliga grund, subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Handikappförbunden förstår och stöder starkt behovet att basera förslaget på artikel 114 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt. De avvikande rättsliga skyldigheterna som införts av EUs medlemsstater splittrar den inre marknaden för webbtillgänglighet. Detta medför ökade kostnader för marknads aktörer och konsumenter och försämrar den fria rörligheten för varor och tjänster som används för att tillhandahålla tillgängligheten för webbplatser. Dessutom vill *Handikappförbunden* framhålla att det inte bara är en ekonomisk fråga eftersom det av artikel 3 i fördraget om europeiska unionen framgår att marknads roll är, bland andra, social integration, jämlikhet, icke-diskriminering och social rättvisa. Därför bör, istället för att enbart fokusera på de ekonomiska fördelarna, även de sociala fördelarna tas i beaktande.

Handikappförbunden anser också att EU-kommissionen bör dra nytta av det större handlingsutrymme som beviljats av EU-domstolen när den beslutar om de mest lämpliga metoder för harmonisering av nationell lagstiftning i fall av tekniskt komplicerade frågor, som webbtillgängligheten definitivt är. EU-kommissionen borde ha använt detta utrymme för att säkerställa att förslaget till EU-direktiv skulle omfatta så många olika typer av webbplatser som möjligt för att undvika ett heterogent genomförande av UNCRPD vilket sannolikt skulle hindra den fria rörligheten för tillhandahållare av tillgängliga webbplatser och leda till en fragmentering av den inre marknaden.

Handikappförbunden anser att nationella lagar skapar hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster för webbtillgänglighet. I enlighet med subsidiaritetsprincipen har därför EU kompetens att anta lagstiftning.

Eftersom webbtillgänglighet är en tekniskt komplicerad fråga är metoden som EU kommer använda för att harmonisera godtycklig. I dessa fall tillåter domstolen EU att anta ett mer ambitiöst synsätt och domstolen har visat sig föredra att harmonisera nationella lagar så uttömmande som möjligt för att undvika att hinder på den inre marknaden uppstår.

3. Förslaget

3.1 Generella kommentarer

3.1.1 Allmänt

Arjeplogs kommun, Arbetslöshetskassornas samorganisation, Alfa-kassan, Mittuniversitetet, Falkenbergs kommun, Rikspolisstyrelsen, Tillväxtverket, Kammarkollegiet, Läkeemedelsverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Socialstyrelsen, Valmyndigheten, Region Skåne och Swedac har inga synpunkter på förslaget.

Göteborgs universitet och Transportstyrelsen tillstyrker förslaget utan invändningar eller tillägg och *Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Uppsala kommun* har inget att anföra mot förslaget.

IT&Telekomföretagen, Myndigheten för tillgängliga medier och Handisam avstår från egna yttranden, men instämmer i det yttrande som *Användningsforum* avgivit.

Användningsforum anser att Sverige ligger långt framme både vad gäller e-tjänstutveckling och tillgänglighetsfrågor. En tvingande miniminivå som grund inom EU kan därför gynna svenskt företagande på exportmarknaden. Att använda en etablerad standard gör det möjligt för det allmänna i medlemsstaterna att ställa gemensamma krav på produkter och undvika att leverantörer måste implementera lokala krav. Kraven på tvingande normer för tillgänglighet har accentuerats till följd av att Sverige ratificerat Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen föreskriver att miniminormer för tillgänglighet ska slås fast inom en rad områden, bl.a. informations- och kommunikationsteknik. Viktigt att notera är att Konventionen i första hand pekar på lösningar som är tillgängliga och användbara för alla.

Kungliga biblioteket välkomnar en utveckling mot gemensamma internationella standarder, och tror att detta kan leda till en mer kraftfull och effektiv utveckling av ändamålsenliga webbverktyg och webbplatser. En kraftfull nyutveckling av kostnadseffektiva webbverktyg är central för att förverkliga EU-kommissionens vision om god webbtillgänglighet för att samhällsgrupper.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och *Boverket* anser att det är bra att förslaget utgår från riktlinjerna WCAG 2.0 eftersom de redan används inom webbutveckling. *Botkyrka kommun* anser att det innebär att målbilden blir tydligare för det praktiska arbetet. Att införa nya krav och standarder skulle försvåra för myndigheterna och innebära kostnader.

Sveriges Kommuner och Landsting pekar på att marknadens syn på EU-direktivets åtgärder och standarder påverkar förutsättningarna för genomförandet. Därmed behöver EU-direktivet utvärderas, justeras och uppdateras i takt med utvecklingen. *Riksförbundet FUB* anser att standarderna kontinuerligt ska uppdateras och följa den tekniska utvecklingen.

Statskontoret anser att bristen på en gemensam standard inom EU i vissa fall kan utgöra ett hinder för en effektiv webbutveckling, eftersom det vid produktionen behöver tas hänsyn till olika regler i olika länder. Med en gemensam standard kan produktionen ske på ett likartat sätt, vilket enligt förslaget kan leda till skalfördelar. Myndigheten har inga skäl att betvivla att det på lång sikt kan innebära en besparing om tillvägagångssättet vid webbproduktion harmoniseras.

Handikappförbunden framhåller att förslaget har förberetts i många år. Medlemsstaterna beslutade för över 10 år sedan att göra sina webbplatser tillgängliga, men har inte lyckats förverkliga målen. Ett direktiv är ett nödvändigt steg på vägen för att Sverige ska leva upp till konventionen och målen i den digitala agendan med användare, oavsett funktionsförmåga, i centrum.

Botkyrka kommun välkomnar EU-kommissionens förslag till direktiv om tillgängligheten till offentliga webbplatser. En harmonisering på såväl nationell nivå som EU-nivå gagnar i flera avseenden arbetet med att nå målen för tillgänglighet. Sannolikt kan EUs direktiv även stimulera marknaden för olika produkter och tjänster inom webbtillgänglighet. Tydligare krav och fler aktörer gynnar kommunen, dels vid upphandlingar, dels i den löpande förvaltningen av webbplatserna. *Norrbottnens läns landsting* anser att om en harmoniserad strategi kan innebära att offentliga myndigheter och företag i unionen kan vinna ekonomiska och sociala fördelar genom att utöka onlinetjänsterna till fler medborgare så är det bra. Medborgare får bättre tillgång till offentliga sektorns onlinetjänster och kan enklare använda tjänsterna i hela unionen oavsett vart man väljer att bo.

Karlsхамns kommun är positiv till EU-kommissionens sammanställning av direktiv för ökad tillgänglighet till offentliga myndigheters webbplatser eftersom webbtillgängligheten är viktigt för offentliga myndigheter som att kunna fullgöra offentliga åtaganden. Antalet webbplatser som drivs av den offentliga sektorn växer snabbt. En

samordning av direktiven är önskvärd för att kunna skapa en säker och ansemlig marknad för webbutveckling.

Försäkringskassan har i princip inget att invända mot förslaget. Det är positivt med en gemensam europeisk standard för webbutveckling som kan användas i kravdokument både mot interna och externa leverantörer.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring välkomnar i princip förslaget. Harmoniseringen av standarder bör dock inte bli alltför detaljreglerad, eftersom det finns en risk att detta skulle innebära omotiverade såväl kostnader som merarbete för medlemsstaterna. Även *Trafikverket* är i grunden positiv till samordning och regelverk, men om regelverket blir hämmande kan det inverka negativt på den fortsatta utvecklingen som hittills varit mycket god inom webbområdet. *Trafikverket* anser att språkbarriärerna är ett större hinder än webbtekniken för små och medelstora företag. Myndigheten

Handikappförbunden uppmanar regeringen att stödja och förbättra förslaget för att nå målen i den svenska digitala agendan. Förslaget kan ses som ett steg i rätt riktning men behöver förstärkas.

Kommerskollegium ser övergripande positivt på att regler tas fram om förbättrad tillgänglighet till myndigheters webbplatser.

3.1.3 Tillgänglighetskrav och offentlig upphandling

Ekonomistyrningsverket anser att det vid direktiv för offentlig upphandling bör tas ställning till på vilket sätt tillgänglighetskrav ska tillämpas och om tillämpningskraven ska omfatta både offentliga upphandlingar under som över tröskelvärdet. Tillgänglighetskraven innebär också att beställarkompetensen bör stärkas. Utökad service till EU-medborgare via webben är en strategisk bra satsning men det bör vidtas kompletterande åtgärder dels med syfte att minska it-sårbarheten, dels med inriktning på de EU-medborgare som saknar tillgång till internet.

3.2 Konsekvenser av förslaget

Statskontoret konstaterar att det i förslaget saknas ett underlag som beskriver och kvantifierar de ekonomiska konsekvenserna för de berörda myndigheterna och för samhället som helhet. Myndigheten poängterar även att det inte av förslaget framgår hur den bedömning som finns där har gjorts. Eftersom Sverige har arbetat med webbtillgänglighet under en relativt lång tid finns det risk för höga kostnader, om förslaget innebär andra procedurer än de som redan tillämpas. Myndigheten menar att avsaknaden av konsekvensanalys innebär att det är svårt att ta ställning till förslaget och att en ekonomisk konsekvensanalys snarast behöver presenteras. *Statskontoret* anser även att förslaget innebär en ökad administration för medlemsstaterna vad gäller stöd till inblandade

aktörer. Det framgår dock inte hur långt dessa skyldigheter sträcker sig och förutsättningarna för medlemsstaternas främjande arbete bör definieras tydligare. Myndigheten menar även att en närmare precisering av vilka skyldigheter som åvilar medlemsstaterna är nödvändig.

Arbetsförmedlingen anser att förslaget innebär en risk för ökning av myndighetens kostnader för utveckling, initialt främst utbildningskostnader men på sikt ökade kostnader på grund av ökat behov av tillsyn av att webbplatserna uppfyller standarden. Även *Pensionsmyndigheten* anser att det kommer att krävas investeringar, framför allt vad gäller språk och pedagogisk uppbyggnad, för att svenska myndigheters webbplatser ska kunna leva upp till EU-kommissionens krav om obligatorisk tillgänglighet.

Malmö kommun anser att förslaget kan innebära ökade kostnader för kommunerna, men ändå är en positiv utveckling då det ökar servicekvaliteten mot medborgarna. Det sannolika här är att skärpta krav kommer att sätta press på verksamhetsystemleverantörer, vilket kommunerna tjänar på. Kommunen ställer sig sammanfattningsvis positiv till förslaget dock under förutsättning att kommunen gottgörs i fall krav ställs på mer kostsamma åtgärder.

Handikappförbunden framhåller att när det rör tillgänglighet till webben finns förutsättningar att på sikt minska kostnaderna. Webben utvecklas snabbt och kräver att myndigheterna bygger om och bygger nytt med relativt kort intervall. Med krav på tillgänglighet kommer offentliga sektorn kunna planera in förbättringarna i samband med ”reovering”. Med EU-direktivet kommer beställarkompetensen att öka liksom konkurrensen bland leverantörer vilket på sikt leder till minskade kostnader.

Lantmäteriet anser att det är viktigt att närmare utreda budgetära konsekvenser och hur de krav som kommer att följa av EU-direktivet kan komma att påverka våra nationella webbplatser som utvecklats eller är under utveckling och påpekar att ett mycket omfattande arbete har lagts ner på att utforma riktlinjer och vägledningar och att anpassa webbsidor till dessa i Sverige.

Centrala Studiestödsnämnden anser att det är svårt att förstå och bedöma den konkreta innebörden och konsekvenserna av förslaget eftersom den standard som slutligen ska ligga till grund för webbtillgänglighetskraven inte ännu har utarbetats. Även *Trafikverket* har i dagsläget svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna eftersom det inte i förslaget är klarlagt vilka krav som ska gälla.

Datainspektionen kan på det befintliga underlaget inte bedöma eventuella integritetsrisker men vill betona vikten av att integritetsintresset beaktas vid framtagandet av sådana standarder som nämns i förslaget.

3.3 Syfte och tillämpningsområde

3.3.1 Vilka webbplatser respektive e-tjänster omfattas av förslaget?

Centrala Studiestödsnämnden, Kommunals A-kassa, Post- och telestyrelsen, Statskontoret och Svensk Biblioteksförning anser samtliga att det är oklart vilka webbplatser som ska omfattas av förslaget. Det är oklart om formuleringen ”webbplats” i förslaget omfattar hela webbplatser eller om det uteslutande är e-tjänster för avgränsade ändamål som omfattas. Bilagan borde kunna struktureras på ett tydligare sätt och eventuellt utökas; urvalet av tjänster verkar inte systematiskt och blir därför svårbegripligt.

Handikappförbunden, Linköpings kommun, Användningsforum Stockholms läns landsting och Post- och telestyrelsen är positiva till förslaget men ser gärna att omfattningen utökas, så att EU-direktivet inte enbart begränsas till onlinetjänster inom ett fåtal verksamhetsområden, utan innefattar en mer generell kravställning kring tillgänglighet till offentliga webbplatser i sin helhet då även att annan offentlig information är lika viktig för medborgarna som e-tjänster och avgränsningen i förslaget är något snäv. *Handikappförbunden* anser att även borde framgå att kraven också bör gälla övergripande tjänster som kan vara en förutsättning för att andra tjänster ska fungera tillfredställande, till exempel lösningar för e-legitimationer, samt att webbsidor i övrigt måste vara så tillgängligt utformade att personer med funktionsnedsättning också kan navigera sig fram till e-tjänsten.

Handikappförbunden anser att förslagets nuvarande omfattning inte kommer att minska splittringen vad gäller tillgänglighet inom den offentliga sektorn eftersom EU-direktivets omfattning är för smal vilket försvårar genomförandet då vissa typer av webbsidor skulle omfattas men andra inte. *Handikappförbunden* föreslår därför att EU-direktivet ska inkludera alla websidor och e-tjänster som tillhandahålls av offentliga organ som de definieras i direktiv 2004/18/EC om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster. Det innebär webbplatser som tillhandahålls av europeiska nationella, regionala och lokala offentliga organ oavsett deras storlek och antal anställda. I direktiv 2002/22/EC om samhällsomfattande tjänster och direktiv 2002/58/EC om integritet och elektronisk kommunikation används definitionen ”allmänt tillgänglig”. *Handikappförbundet* rekommenderar även att en liknande definition används i föreliggande EU-direktiv, ”webbplatser med allmänt tillgängliga tjänster”.

Statskontoret anser att det är en brist att utgångspunkterna för urvalet av tjänster inte har redovisats. Myndigheten konstaterar även att de

webbplatser som förslaget omfattar i dag administreras av såväl statliga som kommunala eller landstingskommunala insatser. Innan EU-direktivet kan införas behöver regeringen sannolikt analysera vilka förutsättningar dessa olika aktörer har att följa reglerna. *Sveriges Kommuner och Landsting* lyfter fram att kommuner och landsting står för cirka 70 procent av medborgarkontakterna i offentligt sektor. Det är således rimligt att även kommuners och landstings webbplatser omfattas av förslaget. Även *Användningsforum* pekar på att skulle omfattas av förslaget.

Bolagsverket anser att, ”direktsända textbeskrivningar” kan medföra betydande kostnader för myndigheter. Det kan leda till att man helt avstår från direktsändning, vilket innebär en försämring av tillgängligheten för vissa användargrupper, exempelvis människor med läs- och skrivsvårigheter. Verket framhåller att den norska antidiskrimineringslagen baseras på samma standard som detta förslag, men där undantar man ”direktsända textbeskrivningar” av ovannämnda skäl.

Handikappförbunden pekar på att många svenska intressenter i årtionden har oroat sig för en detalj i de internationella riktlinjerna, nämligen den som handlar om att erbjuda textalternativ till video. I samband med vägledningarna för 24-timmarswebben som togs fram av Statskontoret respektive Verva så hoppade man över det som handlade om ”multimedia” då det ansågs för svårt. Sveriges passivitet har ökat rädslan för vad textning kostar och en satsning på digital språklig infrastruktur har inte prioriterats. En högre politisk ambition behövs för att bli bäst i världen.

Kommunals A-kassa noterar att det i förslaget är oklart om de svenska a-kassors webbplatser skulle omfattas av EU-direktivet, eftersom a-kassorna inte är myndigheter.

Pensionsmyndigheten anser att alla myndigheter inom socialförsäkringen bör arbeta för ökad tillgänglighet och att regeringen bör överväga att fler webbplatser än de EU-kommissionen föreslagit omfattas av EU-direktivet.

3.3.2 Teknikneutralitet samt mobila och andra plattformar

Kommunals A-kassa och *Post- och Telestyrelsen* framhåller att det är oklart om alternativa metoder för åtkomst till innehåll, till exempel mobilappar, omfattas av förslaget. Om förslaget ska främja tillgängliga och användbara tjänster för medborgarna bör det vara teknikneutral och ta hänsyn även till andra plattformars tillgänglighet. *Användningsforum*, *Handikappförbunden* och *Sveriges Kommuner och Landsting* framhåller att internetanvändningen går i ökad utsträckning mot en ökad mobil

användning. Det är viktigt att på sikt säkerställa att ställda krav på tillgänglighet och användbarhet uppfylls även i de offentliga aktörernas mobila kanaler. Detta kan ställa andra krav på utformning av tillgängliga gränssnitt än vad som ges stöd för i WCAG 2.0. Även *Malmö kommun* och *Myndigheten för tillgängliga medier* vill betona att en målsättning bör vara att lagstiftningen ska innehålla krav på att webbplatser och webbplatstjänster ska byggas enhets- och operativsystemoberoende.

Post- och telestyrelsen anser med tanke på tillgängligheten för andra plattformar som mobiltelefoner och surfplattor att EU-kommissionen även behöver se över standarder som adresserar tillgängligheten av dessa, såsom UAAG.

Norrbottens läns landsting anser att det är angeläget att kraven på tillgängligheten är teknikneutrala så att behoven styr tekniken och inte tvärtom. Även *Ekonomistyrningsverket* anser att det är viktigt att tillgänglighetskraven är teknikneutrala på så sätt att marknadens aktörer och innovationer inte hämmas. Myndigheten anser att endast medlemsstaterna egna språk och möjligen engelska, ska vara principiellt tillgänglighetskrav. Om innehållet eller delar av innehållet ska översättas till andra språk bör organisationerna själva bestämma över detta utifrån målgrupps- och statistikanalyser.

Kommerskollegium noterar att förslaget ålägger medlemsländerna att bland annat se till att webbplatserna kan hanteras av användarna. Ett stort praktiskt problem i dagsläget är erkännandet av e-signaturer, det vill säga att myndigheters webbplatser ska acceptera e-signaturer från andra länder.

3.3.3 Definition av tillgänglighet

Handikappförbunden anser att det krävs en helhetssyn på begreppet tillgänglighet. I linje med tillvägagångssättet i European accessibility act behövs en hänvisning till universal design i förslaget och en tydlig och omfattande definition av webbtillgänglighet. Med universal design avses designen av produkter, miljöer, program och tjänster för att vara användbara av alla människor, i största möjliga utsträckning, utan behov av anpassning eller specialiserad design. Universal design ska inte exkludera hjälpmedel för särskilda grupper av personer med funktionshinder där det behövs. *Handikappförbunden* föreslår att webbtillgänglig definieras som ”en webbplats eller en webbaserad tjänst (inbegripet sådana som utformats för mobila enheter och/eller användning) som är enkel att surfa på, navigera, förstå, manövrera, interagera med och använda tryggt, säkert, självständigt, och med värdighet av en person med funktionshinder under alla omständigheter (inbegripet nödfall). Detta utesluter inte användningen av hjälpmedel eller förbättrande och alternativ kommunikation för att uppnå tillgänglighet för särskilda grupper av personer med funktionshinder.”

Boverket framhåller att offentliga webbplatser även bör testas ur ett språkligt perspektiv eftersom det är en demokrati- och tillgänglighetsfråga samt att det är viktigt att även textinnehållet på en webbplats betonas i EU-direktivet. Även *Riksförbundet FUB* anser att förslaget ska inkludera kognitiv tillgänglighet på alla områden samt begriplighet och förståelse av innehållet.

Bolagsverket ser det som positivt att en enhetlig miniminivå för tillgängligheten på offentlig av webbplatser införs inom den Europeiska Unionen. Dock bör risken för att vissa beställare och leverantörer enbart uppfyller det minimum av krav som den föreslagna lagen ställer och ändå tror sig ha uppnått fullgod tillgänglighet samt att viktiga tillgänglighetsaspekter som inte omfattas av ISO/IEC 40500:2012 hamnar i skymundan beaktas, exempelvis saknar standarden mätbara framgångskriterier när det faller innehållets begriplighet och pedagogik. Även *Användningsforum* anser att det finns en risk att en tvingande miniminivå betraktas som tak istället för en minsta nivå att utgå ifrån i förbättring och utveckling. Den utredning som kan antas föregå en implementering av EU-direktivet bör därför få ett brett uppdrag att analysera riskerna med att ha samma kravnivå som resten av EU, och analysera möjligheterna att föra in kompletterande krav och fler områden.

Myndigheten för tillgängliga medier vill framhålla vikten av att säkerställa att med tillgänglighet menas individens rätt att få tillgång till information vid samma tidpunkt, i det format och på det sätt som passar var och en och där utgångspunkten är inkludering. Rätt tillämpat garanterar det digitala formatet att personer med olika funktionsnedsättningar har samma möjligheter att själva inhämta och tillgodogöra sig information. Ett regelverk bör därför säkerställa att leverantörer av digitala lösningar följer riktlinjerna i WCAG 2.0.

3.4 Delegering till EU-kommissionen att ta fram en europeisk harmoniserad standard

Svensk Biblioteks förening pekar på att man i förslaget hänvisar till den europeiska standard som kommer att utarbetas till följd av mandat 367 och den harmoniserade standard som bör bygga på resultaten av detta arbete. *Svensk Biblioteks förening* anser att man bör invänta formuleringarna av dessa standarder innan den slutgiltiga direkttexten formuleras. Det är en brist om de standarder som ska tillämpas inte är färdiga när EU-direktivet ska implementeras. Om den blir allt för krånglig befarar föreningen att den kan få motsatt effekt.

Arbetsförmedlingen anser att en möjlighet för EU-kommissionen att genom delegerade akter närmare bestämma vad som ska utgöra krav innebär att det finns en risk att EU-kommissionen väljer att genom att

komplettera eller ändra kraven avseende webbtillgänglighet skapa en egen standard som inte är internationellt förankrad, med de nackdelar detta innebär i form av att befintliga verktyg inte erbjuder fullt stöd och att webbplattformarna måste byggas om för en europeisk myndighetsstandard till betydande kostnad.

Pensionsmyndigheten anser att i de fall EU-kommissionen ska ha rätt att ange krav på nya riktlinjer bör de vara på en övergripande nivå samt att det är viktigt att de nya riktlinjerna som EU-kommissionen föreslår inte påverkar de webbplatser som redan utvecklats eller är på väg att utvecklas i enlighet med befintliga svenska riktlinjer.

Försäkringskassan anser att delegerade akter om bland annat nya standarder kommer att, oavsett om de innebär stora eller små skillnader jämfört med nu rådande standarder, medföra ökade webbutvecklingskostnader för myndigheten. *Försäkringskassan* förutsätter att Sverige kommer att delta i eller på annat sätt ha möjlighet att påverka EU-kommissionens arbete med ta fram nya standarder.

Lantmäteriet ställer sig tveksamt till att det genom delegerade akter införs specifika tekniska bestämmelser vilka EU-kommissionen, genom nya delegerade akter, har befogenhet att ändra.

3.5 Övervakning och rapportering

Svensk Biblioteksörening och *Statskontoret* anser att omfattningen av den rapportering och övervakning av de offentliga myndigheternas berörda webbplatser som stipuleras i artikeln är otydlig. Skyldigheterna i artikeln bör förtydligas. *Svensk Biblioteksörening* menar att det finns en risk att alltför mycket resurser tas i anspråk för kontroll istället för att främja tillgänglighet och användbar informations- och kommunikationsteknik till förmån för målgruppen. Även *Post- och telestyrelsen* anser att förslaget att varje medlemsstat ska inrätta ett kontrollorgan för att följa upp om webbsidorna efterlever kraven skulle medföra en mycket stor kontrollapparat som riskerar att ta resurser från en fortsatt utveckling av tillgängligheten. *Statskontoret* och *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att arbetet med att följa upp EU-direktivet riskerar att bli omfattande och medföra en ökad administration för medlemsstaterna vad gäller övervakning av de berörda webbplatsernas överensstämmelse med kraven och rapportering av resultatet av övervakningen. Detta riskerar att medföra ökade kostnader. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att det är av största vikt att modellen för uppföljning medför så liten arbetsbörda för kommuner och landsting som möjligt.

Post- och telestyrelsen anser att en effektivare lösning skulle vara om EU-kommissionen i stället genomförde årliga stickprovskontroller i varje medlemsstat. Ett alternativ kan vara att varje medlemsstat genomför dessa stickprov. I Sverige kan exempelvis Handisam genomföra dessa kontroller. Även *Pensionsmyndigheten* och *Trafikverket* föreslår att

Handisam får i uppdrag att övervaka och årligen rapportera till EU-kommissionen vilka åtgärder berörda webbplatser vidtagit för att genomföra EU-direktivet. *Pensionsmyndigheten* anser att översynen, med tanke på den snabba teknikutvecklingen, borde genomföras oftare.

Bolagsverket anser att metoden för övervakning av överensstämmelse med kraven om tillgänglighet behöver specificeras och standardiseras mycket detaljerat, annars kan variationer i tillämpningen av övervakning komma att utgöra lika stora handelshinder som de variationer i lagstiftning som anges som en av grunderna för förslaget. I möjligaste mån bör det tas fram automatiserade verktyg för kontroll av överensstämmelse för att minimera subjektiv bias. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att om det ska regleras att övervakningen måste ske enligt en metod som EU-kommissionen slår fast är det viktigt att metoden blir enkel att tillämpa samt att den regelbundna återrapporteringen till EU-kommissionen inte blir för omfattande.

Handikappförbunden framhåller att för att målet bli bäst i världen ska kunna följas upp behövs en oberoende granskning som involverar personer med funktionshinder och deras organisationer. En mekanism för att övervaka kan leda till samarbete och ömsesidigt lärande på ett effektivt sätt på ett område där det faktiskt finns internationella riktlinjer och en oberoende process för att utveckla dem. Tillsynsorganet bör också bli ett resurscenter för webbtillgänglighet och stödja offentliga myndigheter i genomförandet av tillgänglighet för deras webbplatser genom dokumentation och utbildning. Tydliga procedurregler bör införas så att medborgare enkelt kan kontakta tillsynsorganet och en specifik och rimlig tidsgräns fastställas inom vilken tillsynsorganet ska agera. Om varje land jobbar på olika sätt och sedan möter EU som gör jämförande analyser tar det kraft och tid för alla.

Trafikverket anser att kontrollen bör gälla för grupper med funktionsnedsättning, inte tillgänglighet generellt.

Botkyrka kommun är positivt inställd till en regelbunden övervakning av att den offentliga sektorn följer de föreslagna direktiven.

Lantmäteriet ställer sig tveksamt till den övervakning och årlig rapporteringsskyldighet som föreslås införas.

3.6 Införlivande

Centrala Studiestödsnämnden anser att tidpunkten för att senast leva upp till kraven kan vara snålt tilltagen beroende på vad de konkreta kraven kommer att innefatta och i vilken mån myndighetens webbplats kommer att omfattas av regelverket.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att för kommuners och landstings primära webbplatser ses WCAG 2.0 nivå AA som en rimlig

nivå att nå till 31 december 2015. Olika e-tjänster och sekundära webbplatser kan dock på grund av komplexitet och resursbrist få svårt att uppfylla EU-direktivets krav till 2015. För ett lyckat införande av EU-direktivet krävs ett omfattande stöd i form av kompetensutveckling och information till offentliga aktörer.

Användningsforum framhåller att Sverige sedan mer än 10 år har haft som rekommendation att följa WCAG -standarderna vid utveckling av webbaserade system för offentlig sektor. Den nivå av WCAG som föreslås är redan inkorporerad i E-delegationens riktlinjer för webbutveckling. Med tid på sig till 2016 bör den tvingande förpliktelsen anses rimlig.

Handikappförbunden anser att, eftersom det är angeläget att uppnå tillgänglighet för webbplatser, implementeringen inte borde ske senare än ett år från att EU-direktivet antas.

3.6.1 Stöd till offentliga aktörer

Sveriges Kommuner och Landsting anser att för att intentionen i EU-direktivet ska kunna nås är det av största vikt att införandet av EU-direktivet följs åt av satsningar på informationsåtgärder, kompetensutveckling och olika former av stöd till offentliga aktörer. Även *Användningsforum* pekar på att kommuner och landsting skulle omfattas av förslaget, men omfattas inte av någon reglering idag. Det är därför viktigt att underlätta för kommunerna i den fortsatta utvecklingen med nationellt stöd t.ex. i upphandlingsfrågor. Kommunerna bör också stödjas för att hitta nya samverkansformer. *Sveriges Kommuner och Landsting* framhåller att E-delegationens webbplats för webbriktlinjer kan utgöra en gemensam plats för att samla material och stöd till offentlig sektor i den praktiska tillämpningen av EU-direktivet. Dock behöver webbplatsens förvaltningsorganisation förstärkas om uppdraget utökas.